

Szent Flórián lovagjai (2.)

Adalékok a nagyváradai Mezey család történetéhez

Szent Flórián vértanúról, a tűzoltók védőszentjéről minden május 4-én megemlékeznek. Flórián nevének jelentése „virágos”, a húsvétot követő „virágos kedvű 40 nap” jelképe. Élete és halála példája az elkötelezett hivatástudatnak, melynek alapja a munkába vetett hit és a hagyományokhoz való ragaszkodás. A nagyváradai **ifj. Mezey Mihály** is vallotta ezeket az elveket, s apja nyomdokain haladva a városi tűzoltóság megszervezésében, irányításában jeleskedett.

Több száz főre tehető az általa patronált egyesületek taglétszáma (a század végére a lakosok száma meghaladta az ötvenezer főt), ez akkoriban is számottevő társadalmi támogatottságot jelentett; csupán a Nagyváradai Polgári Kör 200 tagot számlált, a Lévy-házban berendezett székhelyen a kor elvárásai szerint könyvtárat működtetett. Hasonló sikert könyvelt el – akárcsak édesapja húsz évvel korábban – a Nagyváradai Polgári Lövészegylet (1876–1888) újrászervezésével, utat nyitva a nagyváradai sportélet megteremtésének, a sportlövészetnek. Az ő munkája nyomán jött létre a Sport tér az akkori Rhédey kertben (1885), a torna kör egyik alapítója (1889), torna- és vívóversenyek szervezője volt.

Élharcosa volt a nagyváradai zenei életnek, a Zenekedvelők Egyesületének a megalapítója; ez a mozgalom alapozta meg Nagyvárad első zeneiskolájának a megnyitását 1896-ban Réz Mihály tanító vezetésével, de az amatőr fényképészek körének is alapítója volt, fotográfiai a Borovszky Samu által szerkesztett *Bihar vármegye és Nagyvárad* monográfiát (1901) is illusztrálják. 1895-ben a *Nagyvárad* hírlap jubiláló ünnepségének szervezője volt. A magyarországi sajtó színe-java megfordult Nagyváradon, a *Szegedi Napló* újságírója figyelemre méltó tudósításban mutatta be Iványi Ödön

Ifj. Mezey Mihály harminc éven át irányította a váradi tűzoltókat (Lakos Lajos: *Nagyvárad múltja és jelene*, Nagyvárad, 1904)

egykori író, hírlapíró városát: „Nem cifra, de fess kényes úri város a dzsentri dinasztiaival, bíboros egyházfejedelmével, oláh püspökével, megyéje uraival, Mezey Mihályával, Sal Ferencével, jogakadémiájával, vagyonos középosztályával, mely divat szerint öltözködik, régi magyar házak úri formájában épült földszintes házsoraival, sok templomtornyával, a tarka, nagy hirdetőabláival, téli álmát alvó színkörével és vidám orfeumnótáival. (...) Amit hallottam róla, azért idegenkedtem tőle, amit láttam hirtelenében az életéből, azért megszerettem. Hallottam, hogy megverik ott az újságírókat, és láttam, hogy szeretik; olvastam, hogy az újságoknak ellensége a bihari úri város, és látom, hogy szereti azokat, és éppen annak a lapnak a tiszteletére, mellyel összetűzött, lobogókkal ékesítette fel magát. S amely város kitűzi a lobogót a kultúra ünnepén, az már csakugyan

(folytatás a következő oldalon)

Szent Flórián lovagjai (2.)

(folytatás az előző oldalról)

az író és újságíró szíve szerint való, akár köd-
mönben jár, akár rubintgombos mentében...”
A városról alkotott kép, az előítéletek és visz-
szatérő sztereotípiák a későbbi fogantatású vá-
rosmonográfiákban is visszatérnek.

Ifj. Mezey Mihály 1881-ben az apja által él-
tetett önkéntes tűzoltó-egyesület vezetője lett,
és mintaszerű intézménnyé fejlesztette azt.
Harminc évig volt Nagyvárad tűzoltóparancs-
noka. 1883-ban kezdeményezésére megalakult az Önkéntes Tűzoltók Nagyvárad Szövet-
sége, Bihar, Hajdú és Szilágy megye tűzoltóit
tömörítve. Ezzel az országos szervezethez
csatlakoztak, s Mezey a bihari szövetség elnö-
keként is több alkalommal szerepelt az országos
eseményeken. 1884-ben az egyesületnek
22 alapító tagja volt, egyenként 100 Ft alapít-
vánnyal, 420 pártoló tagja 4 Ft tagdíjat fize-
tett. A város adta az őrszobát, gondoskodott
a világításról és a fűtésről, a gépek szállítására
tartottak öt pár lovat, hat kocsist, akik a tűzol-
tó szolgálat mellett a városgazdálkodás terüle-
tén is szolgálatot teljesítettek. A város 13 tűz-
oltót fizetett, és kaszárnyaszerű laktanyát és
ellátást biztosított számukra. Téli és nyári ru-
hát és fejenként havonta 21 Ft bért kaptak, az
őrvezető javadalma havonta 30 Ft volt. Az ön-
kéntes tűzoltó-egyesület a parancsnokságon
kívül 6 szakaszvezetőből, 8 őrvezetőből, 20
más feladatot végzőből, 50 szivattyúból és 12
vagyonőrrel állt. Az éjszakai őrséget egy őr-
vezető és 3 köztűzoltó látta el. Az egyület 100
tűzoltót tudott ellátni felszereléssel.

Az 1910-es halotti
anyakönyvi
bejegyzés szerint
idült vesebaj
okozta
a tűzoltóparancsok
halálát.
A dokumentumban
külön feltüntették,
hogy az elhunyt
királyi tanácsos
volt (SJAN Bihar,
Colecția registrelor
de stare civilă
1895-1914,
inv. 1509)

1884-ben tartották ünnepélyes keretek kö-
zött a Nagyvárad Önkéntes Tűzoltó Egyesü-
let zászlóavató ünnepét. A fehér selyemből
készült, aranyhímzéses lobogót a nagyvárad
hölgyek adományozták a tűzoltóknak. A zász-
lóanya tisztét Des Echerolles-Kruspér Sándor-
né Gerliczy Stefánia bárónő töltötte be, ő ver-
te be az első szeget az avatóünnepen. Díszbe
öltöztetett város fogadta az ide sereglő önkén-
tes tűzoltókat. A Bihar megyei közkórház előtt
az útkereszteződésben zöld gallyakkal díszített
kapu fölött a jelszó: „Istennek dicsőség! Egy-
másnak segítség!”, a Szent László téren ünne-
pi sátrat állítottak fel id. Rimanóczy Kálmán
építész tervei alapján. A Nagyvárad Önkén-
tes Tűzoltó Egyesület zászlóavatási ünnepé-
nek emlékére bronzérmeket verettek 1909-ben.

Az 1888-ban kiadott Tűzrendészeti kor-
mányrendelet különbséget tett a díjazott tűz-
oltóság, az önkéntes tűzoltóság és a községi
(köteles) tűzoltóság között. Díjazott tűzoltósá-
got csak a törvényhatósági jogú városok és a
rendezett tanácsú városok állíthattak fel.

Nagyváradon a nyári színekörben a színházi
előadásokon egy őrvezető, 2 önkéntes és egy
városi tűzoltó teljesített szolgálatot. A színekör
távírókapcsolatban állt a tűzoltó őrtanyával, a
városházával és az őrtoronnyal, fel volt szerel-
ve két nyomótömlővel működő fecskendővel
és vizes hordókkal. Az előadások alkalmával a
tűzoltók pokrócokkal és hydronettel (vízipus-
ka, kézi tűzoltó fecskendő) felszerelve álltak a
kijáratoknál.

A tűzoltáshoz szükséges vizet a Körös folyó-
ból, a Pece patakából és a város bővizű kútjai-
ból vették. Tizennyolc vizes hordó állt készen-
létben, ezek szállítását bérkocsisok végezték,
rendőri felügyelet mellett. A városi vízmű csak
1895-re épült fel.

A XX. század elején az egyesületnek volt
egy Walsler-féle mozdonyszivattyúja és öt ki-
sebb szivattyúja. Ezeket párosával helyezték el
egy-egy szekéren, az ötödiket pedig egy lófo-
gatos taligán. A város, illetve a színház tulaj-
donában levő újabb vízipuskákkal és a gyárak
tűzoltó berendezéseivel együtt 17 vízsugarat
lehetett a tűzre bocsátani. Tűzoltó készülékek
és szivattyúk voltak a várban, a két gőzma-
lomban (Hunyadi és László malom), a szesz-
gyárakban és a börtön épületében is. A László
gőzmalom szabadalmi jogot nyert tűzoltópor
készítésére, és kellő mennyiséggel látta el a

Év	Hónap	Nap	Ország	Leírás
1884	Január	10	Magyarország	...
1884	Január	15	Magyarország	...
1884	Január	20	Magyarország	...
1884	Január	25	Magyarország	...
1884	Január	30	Magyarország	...

Név	Leírás
...	...
...	...
...	...
...	...
...	...

A Walsler-féle
mozdonszivattyú
a maga idejében a
legkorszerűbbnek
számított

tűzoltókat. Tízezer méter hosszú tűzjelző táviró kötötte össze az őrtanyát a város legtávolabbi pontjaival és ipari létesítményeivel, 12 jelzőállomás működött a városban. A távirda jeleinél meg volt állapítva a kéménytűz- és tűzjel, ezenkívül megadták a tűz keletkezésének közelében levő állomás számát.

Az önkéntes tűzoltók rendszeres felkészítõn vettek részt, az új tagok gyakorlatát az őrvezetõk felügyelték. A tagokat, a városi tűzoltók igénybevétele mellett, behívókkal, értesítõjegyekkel, árvíz vagy tűz esetén harangkongatással értesítették; a kongatás városrészek szerint ötféle volt.

1897-ben Bulyovszky József polgármester két új tűzoltóegységet hozott létre, öt-öt fővel, Várad-Velencén és Várad-Olasziban. 1889-ben a régi őranya helyén a Városmajorban felépült a Nagyvárad Tűzoltóság új épülete. A laktanyát Knapp Ferenc építész kivitelezte 16 000 Ft költséggel. Az épületnek volt egy nagy, 40 személyt befogadó tanácsterme, három őrszobája, több mellék- és raktárhelyisége, tornaterme, mászóháza, továbbá szolgálati lakásai a tűzoltók számára. A parancsnoksági

FELHASZNÁLT IRODALOM:

A biharmegyei tűzoltó szövetség közgyûlése. *Érmellék*, 1911. november
Nagyvárad tűzoltósága. *Városok Lapja*, 1910
Vay Sándor: Híres célbalövõk. *Hazánk*, 1903. május
Iványi városa. *Szegedi Napló*, 1895. október
Nagyvárad. *Pesti Napló*, 1893. augusztus
A nagyvárad önkéntes tűzoltó-egylet utolsó közgyûlése. *Nagyvárad*, 1875. november 2.
Mezey Mihály: Nagyvárad város n. é. közönségéhez. *Nagyvárad*, 1875. november 4.
Mezey Mihály temetése. *Nagyvárad*, 1875. november 28.

terem falait az egylet régi és új buzgó vezetõinek arcképei díszítették. A látogatók nevét bejegyezték a vendégkönyvbe.

Az Országos Önkéntes Tűzoltó Szövetség érdeme volt az egységes gyakorlati szabályzat elkészítése 1891-ben. Ez egységes síp- és kürtjelet, valamint vezényszavakat vezetett be. Mezey Mihály, az országos szövetség tagja véleményezte. A tűzoltó-egyenruha kérdésében az országos szövetség csak 1897-ben határozott.

1904-re felépült a Városháza, s a figyelõhelyet ennek tornyában, a város legmagasabb pontján helyezték el. Az 50 méteres toronyban 36 méter magasságban rendezték be a felügyelõ tűzoltó szobáját. A városi tűzõr csak azután költözhetett be a városháza tornyába, miután a tűzoltó-fõparancsnok kidolgozta a toronyõrség szolgálati szabályzatát.

Mezey 1910-ben lemondott tűzoltóparancsnoki tisztségérõl. Ezt megelőzõen memorandumot írt a város vezetéséhez. Ebben a tűzoltók felszerelésének korszerûsítését és a tűzoltólaktanya fejlesztésének fontosságát tárta a tanács elé. Tervezetét csak részben sikerült megvalósítani.

Ifj. Mezey Mihály 1910 augusztusában „a közjó és emberszeretet terén szerzett érdemei elismeréséért” királyi tanácsosi címben részesült. Mezey Mihály királyi tanácsos (méltóságos úr), tűzoltóparancsnok és sok más titulus birtokosa 1910. október 6-án hunyt el Sas utcai bérháza emeleti lakosztályában; 63 évet élt. Röviddel halála után, ugyanabban az évben, a városi önkéntes tűzoltók csapatát hivatásos csapatná alakították. Gráczer Lajos katonatisztet választották tűzoltó-fõparancsnoknak. A Bihari Tűzoltó Szövetség parancsnoki tisztét a székelyhídi önkéntes tűzoltók parancsnoka, Fándly József vette át.

Tavaszi Hajnal

Tűzoltó ünnepély. *Nagyvárad*, 1884. május 20.
Mezey Mihály a ravatalon. *Nagyvárad Napló*, 1910. okt. 7.
Catalog jubiliar Mezey Lajos (primul fotograf orãdean). Oradea, Euro Foto Art, 2020
Bihar vármegye és Nagyvárad, szerk. Borovszky Samu. *Magyarország vármegyéi és városai*, Budapest, 1901
Kelmény László (Hazucha Xavér Ferenc): *Meghasonlott kedély, I. II.*, Pest, 1846
<https://www.langlovagok.hu/9370/szent-florian-a-tuzoltok-vedoszentje/> Szent Flórián, a tűzoltók védõszentje